

ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Хоронжак Василь Григорович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Сьомак Сергій Васильович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Збройна агресія РФ призвела до переліку проблем для здійснення кримінального провадження на території України. Можна сказати, що необхідність внесення змін до кримінального процесуального кодексу України виникла з моменту початку тимчасової окупації Кримського півострову та окремих районів Донецької та Луганської областей, ще у 2014 році.

Відповідно до законодавства України, завданням кримінального провадження: є захист особи, держави чи суспільства від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду, а кожен, хто порушив закон, був притягнутим до відповідальності в міру своєї вини, невинуватий – не був обвинуваченим або засудженим, а також щоб жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника провадження застосовували належну правову процедуру. Не дивлячись на те, що збройна агресія на території України триває вже дев'ять років, законодавство виявилось зовсім неготовим не лише до вирішення ряду проблем, але й до здійснення ефективного та повного кримінального провадження в умовах військового стану, що у свою чергу, вимагало невідкладних дій [1].

Після введення воєнного стану та початку повномасштабної війни, змінилося не тільки життя кожної людини в країні, а також, сфера правового регулювання суспільних відносин, теж зазнала неабиякого впливу внаслідок цього. Серед багатьох змін нормативно-правового регулювання, були зміни і до Кримінального процесуального кодексу України, що зумовлює необхідність дослідження даної теми та

розгляду особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного стану.

Відповідно до, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнним станом є, особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2].

У Законі України від 14.04.2022 «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану», зазначається, що кримінальне провадження в умовах воєнного стану повинне здійснюватися за загальними засадами кримінального провадження [3].

Зазначимо, що необхідно звернути увагу на обставини, в яких дізнавач, слідчий, прокурор не мають технічної можливості доступу до Єдиного реєстру досудових розслідувань. У таких ситуаціях посадовою особою вноситься постанова про початок досудового розслідування, яка має включати у собі ту саму інформацію, що вноситься до реєстру. У невідкладних випадках до винесення постанови про початок досудового розслідування може бути проведений огляд місця події (постанова приймається невідкладно після завершення огляду). При цьому всі проведені процесуальні дії мають бути зафіксовані відповідними документами та засобами технічного фіксування (якщо є можливість). Якщо під час проведення оперативних заходів відсутня можливість скласти відповідні документи, або зафіксувати їх хід певними технічними засобами, то у такому випадку слідчі дії мають фіксуватися технічними засобами, які доступні та у подальшому, не пізніше сімдесяти двох годин з моменту завершення таких слідчих дій, мають бути складені відповідні протоколи. За першої можливості інформація щодо розпочатого кримінального провадження має бути внесена до реєстру .

У листі Верховного Суду «Щодо окремих питань здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» від 03 березня 2022 року № 1/0/2-22 наголошується на тому, що така постанова може

вважатися належним підтвердженням початку досудового розслідування і підставою розгляду клопотань органу досудового розслідування [4].

Зміни торкнулися, також, обставин із закінчення строку дії ухвали суду про тримання під вартою. Якщо ж трапилася ситуація, де строк дії цієї ухвали закінчено, а розглянути справу немає можливості, то приймається рішення про продовження такого строку, але не більше ніж на два місяці.

Не менш важливими, є зміни у п. 3 ч. 1 ст. 615 кримінального процесуального кодексу України. Було визначено, що у разі відсутності можливості звернення до суду з обвинувальним актом, строк досудового розслідування зупиняється, та буде поновлений лише за умови вирішення усіх проблем, що спричинили це припинення. Так, зупинити цю процедуру можна за постановою слідчого чи прокурора. Тож, нові зміни у кримінальному процесуальному кодексі України, щодо цього питання зазначають, що у разі пропущення особою строків звернення до суду з обвинувальним актом під час воєнного стану – закриття кримінального провадження не передбачається .

Також слід звернути увагу на строки, що визначені для вручення письмового повідомлення про підозру. В умовах воєнного стану за наявності об'єктивних обставин, що унеможливають вручення затриманій особі письмового повідомлення про підозру у загальні строки, строк для вручення письмового повідомлення про підозру затриманій особі може бути продовжено до сорока восьми годин. У разі якщо особі не вручено повідомлення про підозру упродовж 48 годин з моменту її затримання, така особа підлягає негайному звільненню [1].

Отже, ми можемо зробити висновок, що обмеження , які виникли через збройну агресію, війну та інші фактори, які несприятливо впливають на правоохоронні системи, проведення деяких слідчих дій стає повністю, або частково неможливим, що значно ускладнює роботу правоохоронних органів. Щоб спростити роботу правоохоронців, та при цьому не обмежувати права інших учасників кримінального провадження була створені нові норми, які значно спростовують діяльність усіх суб'єктів кримінального провадження.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (Дата звернення 27.04.2023).

2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення 27.04.2023).

3. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Закон України від 14.04.2022 року № 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20> (дата звернення: 27.04.2023).

4. Щодо окремих питань здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Лист Верховного Суду від 03.03.2022 року № 1/0/2-22. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VSS00820?an=1> (дата звернення: 27.04.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-43>

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Христюк Інна Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,

старший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності

імені академіка В.В. Ставици

Національної академії правових наук України,

м. Харків, Україна

Тези підготовлено на виконання теми фундаментального наукового дослідження НДІ ВПЗ «Стратегія запобігання правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні» номер державної реєстрації 0120U10561.

Для українського суспільства є незаперечним той факт, що безпека дорожнього руху – показник, який визначає рівень соціально-економічного розвитку держави. Більш того, забезпечення цієї безпеки на гідному рівні є складовою національною безпеки України, яке сприятиме вирішенню стратегічних завдань і головних напрямів соціально-економічного розвитку країни та стане значним внеском у забезпечення зв'язку з цивілізованим світом. Тим паче, що 23 червня 2023 р. лідери 27 країн-членів ЄС ухвалили рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС.

Як загальновідомо до початка введення воєнного стану в нашій країні існувало чітке нормативно-правове регулювання безпеки дорожнього руху. 24 лютого 2022 р. після вторгнення військ Російської